

De loonwerker neemt
het voeren voor zijn rekening

Erik Back verbeterde zijn saldo acht cent per kilo melk door schaalverkleining

Prat gaan op resultaat

Melkveehouder Erik Back ontdekte de keerzijde van intensivering, productieverhoging en schaalvergroting. Hij besloot het roer rigoureus om te gooien en transformeerde zich van een topmelker tot een top saldoboer.

tekst **Tijmen van Zessen** video-impressie www.veeteelt.nl

Wie een bezoek brengt aan de manager ICT van Delta Lloyd Groep verwacht niet direct een afspraak op een melkveebedrijf in Lutten. Toch is melkveehouder Erik Back (39) wekelijks

32 uur in vaste dienst bij de financiële dienstverlener. Daarnaast is hij 16 uur per week actief als voorzitter van LTO Overijssel, is hij lid van de districtsraad van FrieslandCampina en is hij actief in

de lokale politiek. Zijn echtgenote Netty (36) heeft ondertussen een fulltimebaan buitenshuis. 'Vol? Nee joh, ik maak meestal tachtig uur per week en soms ook wel honderd. Als je het maar naar je zin hebt, dan geeft dat niet. Het is wel belangrijk om keuzes te maken en het bedrijf zo te organiseren dat het werkt.' Aan het woord is een energieke en zelf-verzekerde Erik Back. Zijn bedrijf telt 140 stuks melkvee plus bijbehorend jongvee. Op een areaal van zestig hectare melkt hij hiermee grofweg 1,2 miljoen kilo melk per jaar. Om het werk rond te zetten maakt de veehouder veel gebruik van loonwerk. Kunstmest strooi-

Van links naar rechts:

- Nagenoeg alle koeien kalven zonder hulp af in de afkalfstal
- Sinds 2011 melkt Back met een robot
- De stierkalveren verblijven buiten de jongveestal
- Back fokt volgens een driewegkruising tussen holstein, fleckvieh en brown swiss

Erik en Netty Back

Melkveehouder Erik Back is elke week minstens 32 uur niet op zijn bedrijf. Toch is hij een perfectionist met een winnaarsmentaliteit.

Aantal koeien:	140
Melkproductie:	1.200.000 kilo
Aantal hectare:	60
Omzet en aanwas:	8 cent per kilo melk

en en schudden doet hij zelf, maar bijvoorbeeld het voeren is in handen van de loonwerker. Twee melkrobots verzorgen het melken, Eriks vader houdt toezicht en twee losse krachten zijn 25 uur per week inzetbaar om de dagelijkse routine te verzorgen. 'Heel veel mensen zeggen dat ik een keuze zou moeten maken voor of het boerenvak of het werk buitenshuis. Maar het boerenbestaan is te mooi om er afscheid van te nemen en tegelijkertijd zou ik gillend gek worden als ik hier elke dag alleen zou moeten rondlopen. Tijdens de bouw of renovatie van een stal krijg ik wel voldoende uitdaging, maar tegelijkertijd ben ik alweer bezig met een volgend plan.'

Dagelijks negen uur melken

Erik Back wist op het moment dat hij naar de has ging – in 1994 – dat hij boer wilde worden. Het melkveebedrijf telde op dat moment 55 hoogproductieve koeien. 'We molken drie keer daags en waren op enig moment de nummer 19 in het lijstje van Nederlandse topmelkers. We investeerden in embryo's en

Links de ligboxenstal, rechts de nieuwe jongveeststal met mechanische klimaatbeheersing

werkten in de fokkerij samen met het Amerikaanse Twin Dairy Farms.'

De eerstvolgende stap was een nieuwe ligboxenstal, in 1994. Die maakte de weg vrij voor een verdubbeling, maar ook intensivering van het bedrijf. In 2004 molk het bedrijf uiteindelijk 180 koeien. 'Netto leverde het echter te weinig op. We moesten heel veel mest afvoeren, voer aankopen en melk leasen. Bovendien kun je het werk ook niet meer alleen aan en had ik op een bepaald moment een heel koppeltje melkers. Elke maand hadden we werkoverleg om de melkbeurten in te vullen; we waren negen uur per dag aan het melken. Dat was allemaal geen winst, maar zorgde wel voor veel spanning.'

Driewegkruising

In 2004 besloot Erik Back het roer om te gooien. Hij wilde het bedrijf weer in balans brengen. Hij wilde een bedrijfsvoering die bij hem en bij zijn levensstijl paste. Back stopte met de embryo's, schaalde terug naar 140 koeien en hij wilde een gezonde veestapel met hogere gehalten in de melk. In die periode kwam Back in contact met Xsires, die hem een driewegkruising met fleckvieh, holstein en brown swiss adviseerde.

Back sloot zich aan bij de kruisingsproef en zag de melkproductie dalen van 11.000 kilo per koe begin 2004 naar 8000 kilo nu. De gehalten stegen wel, het vet van 4,00% naar 4,80% en het eiwit van 3,40% naar 3,75%. Per saldo betekent dat een daling van 130 kilogram vet en eiwit per koe? 'Dat klopt', erkent Back. 'Maar bij die hoge productie slijt je koe

knetterhard. Met de huidige productie belast ik de koe minder en houd ik bovendien een drie tot vier keer hogere restwaarde aan het dier over. Daarnaast zijn de dierenartskosten aanmerkelijk lager, vorig jaar betaalde ik in totaal 4600 euro, dat is minder dan een halve cent per kilo melk.'

In 2011 schakelde Back over op automatisch melken. Back is tevreden met de ommezwaai op zijn bedrijf. 'Ik ben veel uren weg, ik moest iets kiezen dat bij mij past. Het totale systeem klopt nu. De dieren zijn gezond, rustig en kalven gemakkelijk af, ik zie maar vijf procent van de kalveren ter wereld komen. De rest kalft 's nachts of als ik er niet ben. Natuurlijk kost mijn afwezigheid ook wel eens geld. Onlangs was er 's avonds laat een kalf geboren, maar dan gun ik me geen tijd om het nog biest te geven en naar zijn hokje te brengen. Normaal gesproken haalt het kalf de biest wel bij de moeder. Maar de volgende morgen bleek dat de moeder op het kalf had gelegen en het kalf dood was. Dan baal je in eerste instantie, maar al snel richt ik me dan op de cijfers. Het sterftepercentage onder kalveren is met vier tot acht procent benedengemiddeld laag. Ik schat dat ik op jaarbasis één tot twee centen saldo laat liggen.'

Selecteren in koeien

Nadat Back het roer omgooide, steeg het saldo jaar in jaar uit. Inmiddels is de saldoverbetering opgelopen tot acht cent per kilo melk, waarbij Back corrigeert voor de melkprijsseffecten. Vooral

Drinkautomaat reduceert de arbeidsbelasting

De eerste veertien dagen verblijven de vaarskalveren in eenlingboxen

de acht cent omzet en aanwas draagt bij in de plus. Een afkalfleeftijd van de vaarsen van 24 maanden en een tussenkalf-tijd van 365 dagen zorgen voor een geboortepercentage van inmiddels 130 procent. Vijftig procent van de veestapel krijgt een Belgisch-witblauwstier als partner. 'Ik schrok van alle kalveren die geboren werden en kon ineens vaarsen kwijt voor export. Ik ontdekte dat je in de fokkerij veel harder vooruitgaat als je aan de kant van de koe kunt selecteren. Een koe met een wijde voorspeenplaatsing voer ik gewoon af. Dankzij een hoge restwaarde betaalt ze veelal haar eigen vervanging direct terug.'

De ogen van Erik Back fonkelen van pret als hij praat over de resultaten van zijn bedrijfsvoering. Vorig jaar behoorde hij tot de tien procent best draaiende boeren uit de benchmark van zijn accountant. 'Resultaat, daar zit de kick van het boeren. Ik eis van mezelf elk jaar een beter resultaat. Ik wil winnen, ga niet voor halve maatregelen, maar wil het perfect hebben.'

Mechanische ventilatie

Met het terugbrengen van de balans in het bedrijf koos Back ook voor het uitbe-

steden van de jongveeopfok. Maar op dat besluit kwam hij terug. 'Er kwamen dieren terug die te licht waren en toen er in januari 2010 een koppel kalveren doodging, hakte ik de knoop door om een nieuwe jongveestal te bouwen. Voorheen hielden we de jongste kalveren in een oude stal. Bij de eerste vochtige dag in oktober kon ik ze allemaal antibiotica spuiten vanwege luchtwegproblemen. De hygiëne was minder op orde en de infectiedruk hoog, dus ook diarree kwam regelmatig voor. De kosten en het extra werk waren vervelend, maar de frustratie was het ergst. Het moest dus anders.' Back koos opnieuw voor een rigoureuze bedrijfsverandering. Hij besloot een mechanisch geventileerde en volledig geïsoleerde jongveestal te bouwen. Het gedeelte met de jongste aanwas is voorzien van verwarming en de strohokken zijn ruim (40 m² per afdeling). Een drinkautomaat zorgt voor de melkvoeding, terwijl de nuchtere kalveren in eenlingboxen aan de speenemmer staan. Achter de hygiënesluis is een ruimte waar de kunstmelk volgens strak protocol wordt klaargemaakt. Een geïsoleerde tussenwand en een aparte mestkelder scheiden de jongste dieren van het oudere jong-

vee. In deze afdeling zorgen een klimaatcomputer en een weerstation voor een beheersbaar klimaat en houdt een mestrobot de roosters schoon. Het dak van de stal is voorzien van zonnepanelen.

De stierkalveren verblijven in iglo's buiten de stal, evenals de witblauwe vaarskalveren.

Geen diarree meer

Al met al kostte de stal 2300 euro per dierplaats, ofwel 322.000 euro. Aan een terugverdiendtijd heeft Back niet gerekend: 'Een terugverdiendtijd of rendement kan ik niet berekenen. Dit deed ik uit overtuiging. Ik weet wel dat ik sinds 2010 maar één keer een kalf heb hoeven spuiten met antibiotica; de dierdagdosering ligt voor de totale veestapel op 0,99. De dagelijkse arbeidsbehoefte bij het jongvee komt niet boven de dertig minuten, mede dankzij de stappentellers die de tochtwaarneming voor rekening nemen. Maar het meeste rendement haal ik uit de diergezondheid. Diarree komt niet meer voor en de dieren ontwikkelen zich snel, waardoor ze eerder kunnen afkalven. Het resultaat is lagere kosten voor de opfok en meer ruimte voor niet gedwongen afvoer.' |

Infectiedruk omlaag door schoon te werken

Hygiënesluis beperkt de insleep van ziekten

Weerstation stuurt klimaatcomputer aan

